



# Mitä tulevaisuus vaatii perusopetukselta?

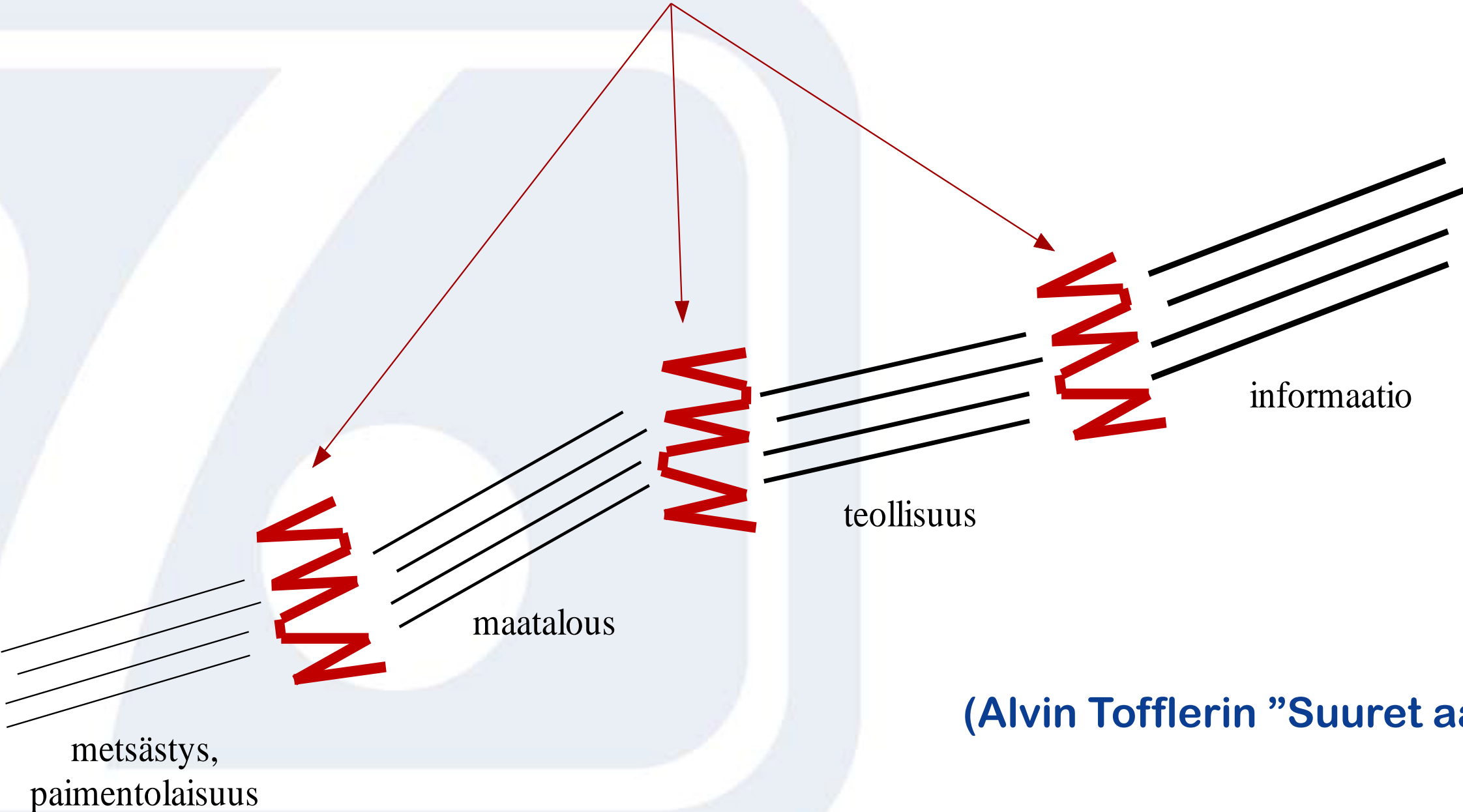
Hannu Linturi

Anita Rubin

# Ajat ja murrokset



BIFURKAATIO  
murros



(Alvin Tofflerin "Suuret aallot")

# Murroksen kehityskaaret



n. 1970

n. 2020-40

Enemmän  
enemmästä

Enemmän ja  
parempaa  
vähemmästä

Enemmän  
erilaista  
uudella  
tavalla  
tuotettuna

*Tuotannon  
periaate*

Myöhäisteollinen  
murrosaika

INDUSTRIALISMI

INFORMATIONALISMI

*Yhteiskunnan  
toimintalogiikka*

Teollinen  
yhteiskunta  
[internetix.fi](http://internetix.fi)

Tieto-  
yhteiskunta

Verkosto-  
yhteiskunta ?

*Yhteiskunnan  
malli*

*Lähde: Malaska 1998; Aaltonen  
& Wilenius 2002*

# Minä ja todellisuuden logiikka



Entä jos oletetaan että ihmisten ”käyttöjärjestelmä” ei vain päivity, vaan versioituu ajan ja muutosten myötä:

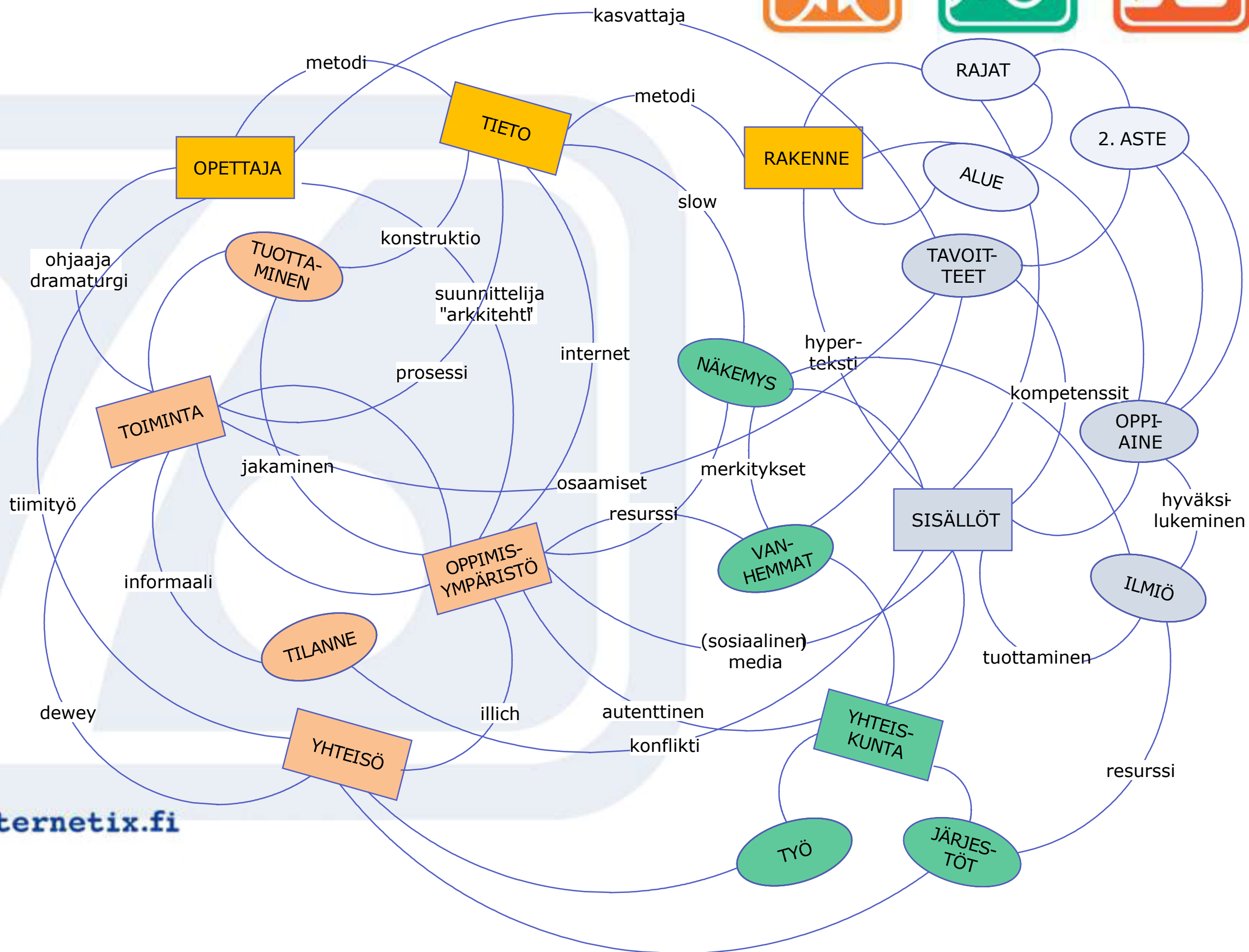
→ lapset ovat jo perustavanlaatuisesti erilaisia kuin me ja näkevät todellisuuden eri tavoin kuin aikuiset

Me opimme analysoimaan maailmaa perinteisesti dekonstruktion kautta, purkamalla osiin → pirstaleinen todellisuuskäsitys ja tulevaisuudenkuva, jäsentymättömyys.

Entä jos kokeilisimme systeemisempää tapaa:

- näkemystieto → toimintatieto, itse tekemisen kautta jatkuvasti jäsentyvä maailman- ja tulevaisuudenkuva; uudenlainen toiminnan logiikka on rakentava ja rikastava, olemassaolevaa hyödyntävä rikkomisen, negaation ja purkamisen asemesta → proaktiivisuus, luovuus, voimaantumisen (ilmiöpohjaisuus)

# Oppimisen diskurssit



# Diskurssien systeemi



Inhimillinen toiminta on kaiken tietoa ja kasvatusta koskevan teorian ja käytännön perusta. Se pohjaa arjen automaattiseen, havaintoja tiedostamattomalla tasolla ohjaavaan ”käyttöjärjestelmään” ja seuraavalla tasolla dokumentoituun tietoteoriaan. Näkemystieto organisoii ja selittää näitä molempia.

Tulevaisuustieto on dialogista ja näkemyksellistä, parhaimmillaan proaktiiviseen toimintaan johtavaa tietoa.

Ongelmana murrosajassa on se, että asioiden keskinäiset suhteet hämärtyvät. On vaikea nähdä omien valintojen seurauksia ja asioiden tulevaa tilaa → yllättävät ja odottamattomat yhteisvaikutukset.

Lisäksi omat (aikuisen) raamimme rajoittavat meitä → poisoppimisen dilemma

→ Ongelmaksi nousee, kuinka voidaan tuottaa ja hyödyntää näkemystietoa murroksessa.

# Kasvattajan roolit



Luovuttamaton opettajan rooli on kasvattaja

→ tiimittävä, moniroolinen työ

Vanhempien kohtaaminen:

→ asiantuntijuuden ja motivoituneisuuden hyväksikäyttö

→ resurssivaranto

Turvallisuuden tuottaminen murroksessa (kadotettu vanhemmuus)

→ lasten ja vanhempien muuttunut suhde → kokemustiedon välittäminen tärkeää edelleen;

→ kasvatustehtävä myös koululle? (laitoskierteestä luopuminen)

→ syyn ja seurauksen logiikan ja ajallisen jatkumon ymmärtämisen merkitys;



**ELÄMYKSEL-  
LISYYS**

**SISU,  
KÄRSIVÄLLISYYS,  
IKÄVÄN  
SIETOKYKY**

**NÄKEMYKSELLISYYS,  
TULEVAISUUS-  
TIETOISUUS**

# Luottamus – konflikti



## Herakleitoksen konfliktin ylistys

Teesi: individualisaatio & privatisoituminen

Antiteesi: eurooppalainen yhteisöllisyyden perinne; → ns. uusyhteisöllisyys

Synteesi: uudet yhdessä tekemisen mallit → osallistaminen, rekrytoiminen ja aktivismi ns. sosiaalisen median kautta; yhteistuottaminen

# Herakleitos (535-474 eaa)



- **Ajasta:** *”Ei ole mahdollista astua kahta kertaa samaan virtaan, sillä kaikki koko ajan hajoaa ja yhdistyy ja lähenee ja loittonee.”*
- **Ristiriidasta:** 'Vastaanhangoitteleva yhteensopiva' syntyy niistä voimista, jotka pyrkivät eri suuntiin, mutta jotka kuitenkin liittyvät yhteen. Tästä liitosta kehittyy kaunein harmonia.
- **Harmoniasta:** Herakleitos sätti ihmisiä, jotka eivät ymmärrä, miten siinä missä vedetään eri suuntiin, ollaankin sopusoinnussa. Arvokas harmonia on 'vastahakoista' ja jännitteistä kuin jousi tai lyyra.
- **Paradoksista:** Maailman kehityksen melodiana on vastakkaisuuksien ryskyminen ja sulautuminen. Kaiken muuttumisen taustalla on kuitenkin pyrkimys homeostasikseen eli tasapainoon.

# Kilpailusta yhteistyöhön (yksilö – yhteisö)



Nyt vielä oppiminen on paljolti kilpailua samuuksien järjestysasteikolla  
(= toistamaan oppiminen)

Kyky päätöksentekoon ja valintoihin epätäydellisessä maailmassa:  
murroksen keskeneräinen tarina vaatii uudenlaisen yhteistyön  
oppimista

- Yhteistyö rakentuu erilaisuuksien toisiaan täydentävään luonteeseen
- Ristiriidan kautta oppiminen: systeeminen tapa katsoa maailmaa

Pois syyllistämisen diskurssista ja ongelmien luetteloimisesta  
ratkaisuihin, itse tekemisen dynamiikkaan, proaktiivisuuteen ja  
voimaantumiseen oman työn ja omien valintojen tuottamien tulosten  
näkemisen ja kokemisen kautta

# Arvauksia oppimisen lähitulevaisuuteen ...



- sisällöt ovat autenttista dataa, omaa konstruktiota ja interaktiota → muuntuvuus, muokattavuus, reaaliaikaisuus → monet rinnakkaiset ”totuudet”
  - sisällöt pooliutuvat, standardisoituvat ja avautuvat (tietokannat)
  - oppimisen muistivaraisia toimintoja ”ulkoistetaan” (apu- ja tekoäly)
  - vuorovaikutusta harjoitellaan ja dokumentoidaan (yhteisömuisti) → kulttuurinen oppiminen
  - kehitetään välineitä informaation jalostukseen (datametodit), ja merkitysten luomiseen (identiteettimetodit)
  - oppivan subjektin evoluutio jatkuu (yksilö – ryhmä – yhteisö – kulttuuri)
  - jatkuvat rajanylitykset purkavat modernin matriisin jäykkyydet
- internetix.fi  
tiedon olennaisuudesta tulee oppimisen teema → kokeileva käytäntö

# Luokka avoin oppimisympäristö



Luokka maailmassa: opettajan ja oppilaan muuttuva suhde

→ moniroolinen opettaja

Oppimisympäristö keinona vastata ihmisten luontaiseen erilaisuuteen ja erilaisiin oppimisen tarpeisiin:

- itseoppija vs. tukea tarvitseva
- eri ikäkausina erilaiset tarpeet
- erilaiset oppijat
- irti päästämisen hetken havaitseminen

Oppiaineiden välinen rytmitys

→ tilaa ainerajat ylittävälle projekteille

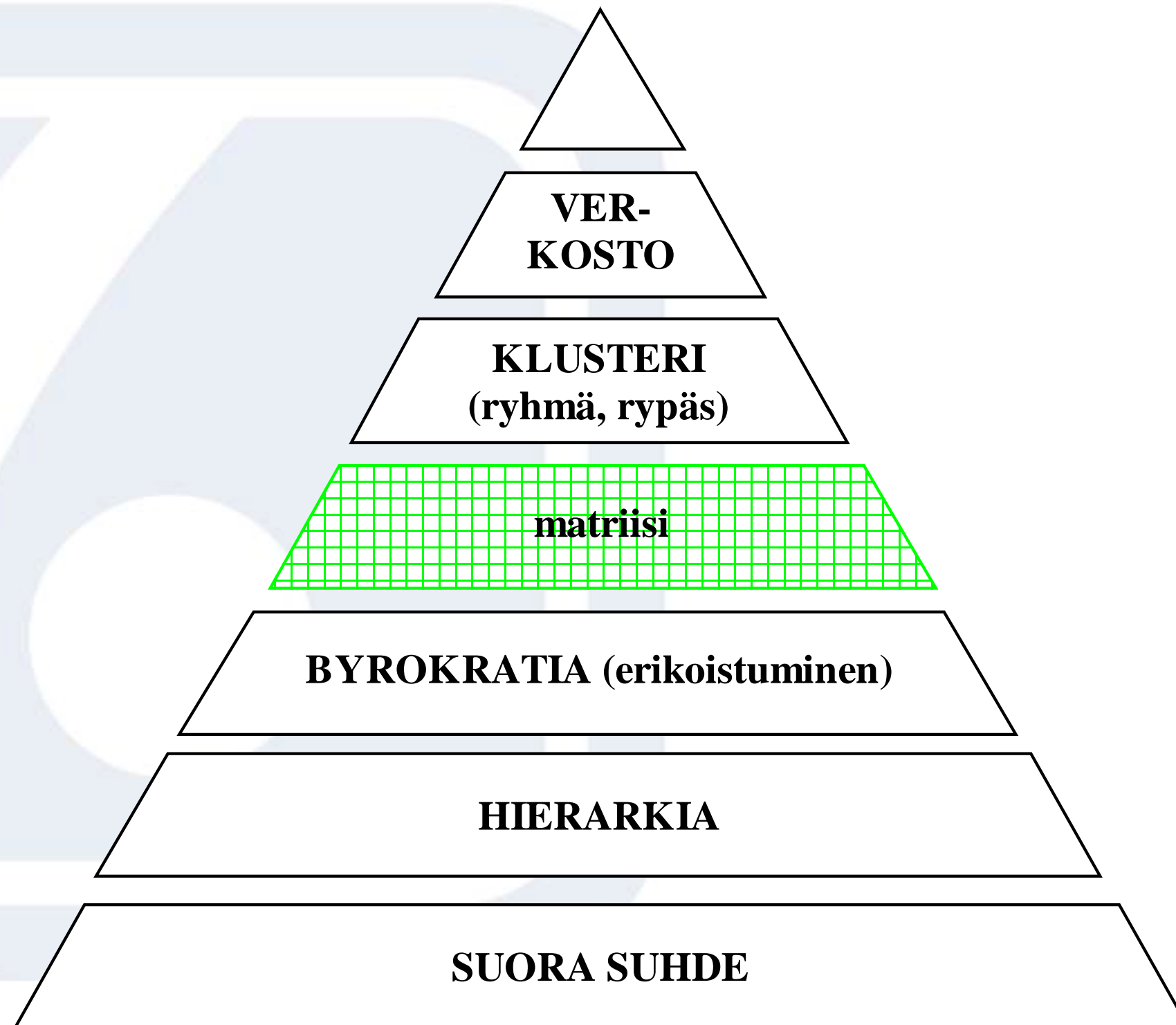
→ dynaamiset tavoitteet ainekohtaisten staattisten tilalle → valtakunnalliset oppimisresurssit, ketjutus, SOMETUn kaltaiset apuvälineet

→ ainejakoinen ei ole ristiriidassa ilmiöpohjaisen kanssa; mahtuvat

[internetix.fi](http://internetix.fi)

samaan kouluun peräkkäin/rinnakkain/limittäin

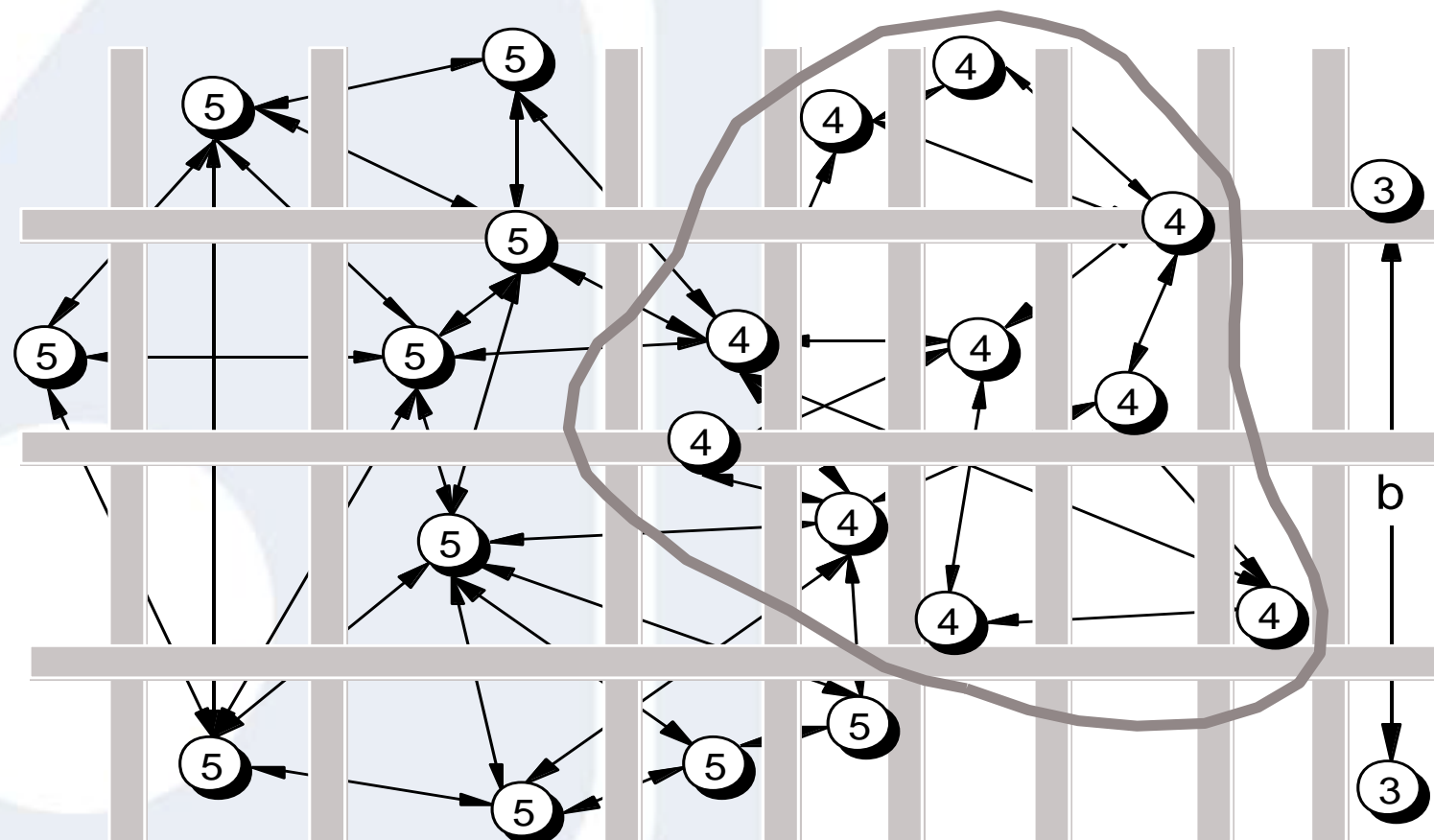
# Kantameemit



# Kantameemit



Rakennemeemit: (4) klusteri, (5) verkko



# Murroksen systeeminen luonne



- Murroksen todellisuus sisältää ilmaantuvia (emergenttisiä) asioita eli tietyssä kokonaisuudessa syntyviä uusia ja odottamattomia ominaisuuksia ja ilmiöitä.
  - Ilmaantuva kokonaisuus on jotain muuta ja enemmän kuin osiensa summa.
  - Tuleva sisältää aikaisemman todellisuuden elementit, mutta antaa niille kokonaan uuden merkityksen.
  - Meidän ei tarvitse tietää, mihin kaiken pitäisi johtaa. Riittää kun meillä on piirteet, joista uskomme sen syntyvän.
- ”tulemassa olevan oppiminen”, mahdollisuuksien ja vaihtoehtoisten tulevaisuuksien hahmottamisen kyky



